

pensioen items

azl

Actuele pensioeninformatie
voor klanten van AZL
nummer 5 – september/oktober 2020

Inhoud

Uitkering bedrag ineens	3
Evaluatie vrijstelling netto pensioen en netto lijfrente	6
Ingroeipad naar het nieuwe stelsel	7
Geen instemming met wijziging pensioenovereenkomst	8
Wet homologatie onderhands akkoord	10
Lage rente	11
Kort nieuws	13

Colofon

Uitgever	AZL N.V. Postbus 4471 6401 CZ Heerlen +31 (0)88 116 2000 www.azl.eu
Redactie	Maurice Sarton en Guus Pijnenburg
Opmaak	Marion Kramer
Fotografie	Shutterstock, rijksoverheid.nl

Oude(re) uitgaven van de Pensioenitems en andere publicaties kunt u raadplegen via:
<http://www.azl.eu/kennis/pensioenitems/>

Uitkering bedrag ineens

Minister Koolmees heeft op 2 september 2020 bij de Tweede Kamer het voorstel ingediend voor de 'Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen'. De Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer heeft hier al vragen over gesteld en commentaar op geleverd. Op 9 oktober 2020 heeft de minister daarop gereageerd. Ook heeft minister Koolmees de wijzigingen voorgelegd van het Besluit uitvoering Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling van 18 september 2020. Het Besluit bevat de uitwerkingen die voor de praktijk van belang zijn. Deze wijzigingen zijn ter consultatie voorgelegd tot 16 oktober 2020. In dit artikel gaan wij hier op in.

Minister Koolmees

Plicht om mee te werken

Pensioenfondsen zijn verplicht om mee te werken aan verzoeken van (gewezen) deelnemers om bij ingang van het ouderdomspensioen ten hoogste 10% van de pensioen-uitkering ineens te laten uitkeren.

De voorwaarden daarbij zijn:

- de (gewezen) deelnemer maakt geen gebruik van de mogelijkheid om zijn uitkering in hoogte te laten variëren;
- na de uitkering ineens resteert een ouderdomspensioen-uitkering die ten minste gelijk is aan het bedrag voor automatische waardeoverdracht (€497,27 bruto per jaar);
- als de uitkering ineens een verlaging van het partnerpensioen tot gevolg heeft, moet de partner met die uitkering ineens ingestemd hebben;
- het bedrag van de uitkering ineens wordt sekseneutraal, collectief actuariael bepaald.

Deze plicht geldt zowel bij het aanvullende ouderdomspensioen als bij het nettopensioen.

Opmerkingen

Ieder percentage

Een (gewezen) deelnemer kan ieder percentage kiezen dat hij wenst. Een beperking tot bepaalde percentages (bijvoorbeeld 2, 5, 8 en 10%) is niet toegestaan.

Deeltijdpensionering

In combinatie met deeltijdpensionering is uitkering van het bedrag ineens toegestaan. Het uit te keren bedrag is dan ten hoogste 10% van het bedrag dat ingaat. Bij keuze voor een lager percentage van het deel van het ouderdomspensioen dat het eerst is ingegaan (bijvoorbeeld 6%), kan bij ingang van de rest van het ouderdomspensioen op een later tijdstip het verschil (4%) niet alsnog tot uitkering komen. Daardoor zou namelijk meer dan 10% (14%) worden uitgekeerd van het deel van de uitkering dat later ingaat.

Verevening

Indien er een ex-partner is met recht op een deel van de uitkering van het ouderdomspensioen van de (gewezen) deelnemer (ofwel, verevening jegens het pensioenfonds), dan krijgt de ex-partner hetzelfde percentage van de uitkering van het ouderdomspensioen waar hij of zij recht op heeft, ineens uitgekeerd.

Belastingen

De uitkering is een vorm van afkoop. Over de uitkering van het bedrag ineens van een ouderdomspensioen in box 1 (regulier aanvullend pensioen) wordt volgens het normale, progressieve tarief belasting geheven. Er is geen sprake van toepassing van een bijzonder tarief. In tegenstelling tot een andere afkoop, die niet is toegestaan, wordt dus niet het hele pensioen belast en ook geen revisierente in rekening gebracht.

De uitkering van het bedrag ineens van een nettopensioen wordt in de vermogensrendementsheffing van box 3 betrokken.

Toeslagen

Het bedrag ineens telt als inkomen voor toeslagen en aanvullende wettelijke regelingen.

Shoppen

Ingeval de (gewezen) deelnemer met zijn pensioenkapitaal gaat shoppen en bij een andere pensioenuitvoerder pensioen inkoopt, verzorgt de overnemende pensioenuitvoerder de uitbetaling van het bedrag ineens.

Lees verder

Informatieverplichtingen uitkering ineens

De wet leidt tot een aantal informatieverplichtingen.

- Pensioenuitvoerders moeten zoveel mogelijk aansluiten bij de informatiebehoefte die (gewezen) deelnemers hebben.
- Voorafgaand aan de ingangsdatum van het ouderdomspensioen moet het pensioenfonds de (gewezen) deelnemer wijzen op de mogelijkheid van uitkering van het bedrag ineens.
Ingeval van shoppen, bijvoorbeeld bij uitvoering van een pensioenregeling in de vorm van de Wet verbeterde premieregeling, verschaft de overdragende pensioenuitvoerder deze informatie.
- Indien een (gewezen) deelnemer aangeeft belangstelling te hebben, verschaft het pensioenfonds de (gewezen) deelnemer:
 - de hoogte van het bedrag ineens
 - de hoogte van het ouderdomspensioen als gebruik wordt gemaakt van het afkooprecht; en
 - de hoogte van het ouderdomspensioen als geen gebruik wordt gemaakt van het afkooprecht
- Deze informatie moet het pensioenfonds verstrekken op een zodanig tijdstip dat de (gewezen) deelnemer voldoende de tijd heeft om een afgewogen keuze te maken. In geval van shoppen verzorgt de overnemende pensioenuitvoerder deze informatieverschaffing.
- Het pensioenfonds moet de (gewezen) deelnemer wijzen op de mogelijke gevolgen voor de hoogte van de belastingheffing en het gevolg voor wettelijke loonaanvullingsregelingen en toeslagen.
- De informatie mag zowel schriftelijk, als elektronisch worden verstrekt, afhankelijk van de wijze van informatieverstrekking die gebruikelijk is tussen de (gewezen) deelnemer en het pensioenfonds.

Informatieverplichtingen uit het besluit

Informatie over de gevolgen van het gebruik van keuzemogelijkheden

Indien (gewezen) deelnemers verzoeken om informatie over het gebruik van één of meer andere keuzemogelijkheden, zoals uitruil van pensioenen, uitstel, vervroeging, of variatie van de hoogte van de uitkering, moet het pensioenfonds:

- informatie geven over de consequenties van het gebruikmaken van één of meerdere keuzemogelijkheden
- nadrukkelijk wijzen op de invloed op de verschuldigde inkomstenbelastingen, de premie volksverzekeringen, het recht op inkomensafhankelijke regelingen en
- de (gewezen) deelnemer doorgeven op welke wijze die hierover meer informatie kan krijgen.

Pensioenregister (MijnPensioen.NL)

Het pensioenfonds moet aan het Pensioenregister voor alle (gewezen) deelnemers doorgeven:

1. de gevolgen van de uitkering ineens op het pensioeninkomen
2. de hoogte van de afkoopwaarde bij afkoop van zowel 5% als 10% van
 - het te bereiken ouderdomspensioen voor de deelnemer,
 - het opgebouwde ouderdomspensioen voor de gewezen deelnemer.

Commentaar

Uit het verslag van 23 september 2020 blijkt dat de Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer opmerkingen heeft. Desondanks vindt de Commissie dat met de beantwoording van de vragen, de voorbereiding voldoende is om de Tweede Kamer het wetsvoorstel plenair te laten behandelen.

CDA is als enige geen voorstander

Het CDA is geen voorstander van de uitkering ineens. Die mogelijkheid staat namelijk volgens het CDA haaks op de beschermingsfunctie van de wetgeving voor pensioenopbouw.

Toegevoegde waarde

De mogelijkheid voegt volgens het CDA ook niets toe ten opzichte van de mogelijkheid de uitkering te variëren. De minister reageert hierop door erop te wijzen dat de nieuwe mogelijkheid de keuze biedt tot een uitkering ineens, in plaats van een reeks hogere uitkeringen, zoals bij een variatie in hoogte van de uitkering. Dat heeft volgens hem toegevoegde waarde. Zeker omdat de gepensioneerde hierdoor uitgaven kan doen die hij anders niet zou kunnen doen.

Het CDA signaleert bovendien dat de uitkering ineens tot een toename van de marginale belastingdruk kan leiden. Daardoor wordt een grote verantwoordelijkheid neergelegd bij pensioenuitvoerders.

Risico's

Het CDA wijst erop dat het kabinet zelf bij een onderzoek van juni 2019 een groot aantal risico's heeft gesignaleerd, zoals

- deelnemers kunnen een te sterke achteruitgang in de hoogte van de levenslange pensioenuitkering ondervinden;
- doordat vooral mensen met een lage levensverwachting gaan kiezen voor de opname ineens kan de solidariteit binnen pensioenfonds onder druk komen te staan
- deelnemers krijgen een extra keuze, die niet gemakkelijk is. Dit staat haaks op de aanbevelingen van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Die adviseert om de keuzedruk voor burgers te reduceren, verleidingen die een groot beroep doen op de zelfcontrole van burgers te verminderen en terughoudend te zijn met het bieden van grote keuzevrijheden op het gebied van essentiële financiële voorzieningen, zoals het pensioen.

Door randvoorwaarden te stellen, worden volgens de minister de risico's voor de deelnemer beperkt.

Vereveningsgerechtigde

Voor vereveningsgerechtigde ex-partners kunnen volgens het CDA de financiële gevolgen negatief uitpakken, zonder dat die zeggenschap over de afkoop heeft.

Dat gebrek aan zeggenschap is de reden voor de indiening van het voorstel voor de Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022, aldus de minister. Door conversie krijgt de ex-partner zeggenschap over het pensioen. Daarnaast wijst de minister erop dat op grond van de wet verevening pensioenrechten bij scheiding bij afkoop van ouderdomspensioen rekening moet worden gehouden met de belangen van de ex-partner.

Andere vormen van ouderdomspensioen

Minister Koolmees laat de PvdA weten dat de keuzemogelijkheid voor alle vormen van ouderdomspensioen geldt. Ook voor tijdelijk ouderdomspensioen en prepensioen.

Op de vraag van deze partij naar hoe wordt omgegaan met tekorten en overschotten van pensioenfondsen bij de bepaling van de afkoopwaarde, verwijst hij naar berekeningen van de Pensioenfederatie. Daaruit blijkt dat de uitkering ineens nauwelijks effect heeft op de dekkingsgraden.

Ingegane pensioenen

D66 vraagt of de mogelijkheid ook open staat voor gepensioneerden en als dat niet zo is, waarom niet.

Hierop antwoordt de minister dat door de keuzemogelijkheid te beperken tot de ingangsdatum van het pensioen wordt voorkomen dat een gepenseioneerde opeens een bedrag opneemt, als zijn gezondheid drastisch achteruit gaat. Hiermee wordt antiselectie ten nadele van het collectief voorkomen.

Lage inkomens

De fracties van GroenLinks en PvdA vragen wat de gevolgen zouden zijn als de uitkering ineens buiten beschouwing zou worden gelaten bij toeslagen en als een vast belastingtarief gehanteerd zou worden op de uitkering ineens. Omdat de gevolgen afhangen van de individuele gevallen, kan de minister daar weinig van zeggen. Hij merkt op dat een verlaging van de toeslagen wegens de uitkering ineens, in latere jaren tot een verhoogde toeslag kan leiden, omdat door de uitkering het pensioeninkomen is verlaagd.

Adviesbevoegdheid

Omdat de keuzemogelijkheid voor mensen met een inkomen tot modaal slecht kan uitpakken, wil de GroenLinks fractie weten of het redelijk is dat mensen met een laag inkomen een financieel adviseur moeten inschakelen. De VVD vraagt in dat kader of het kabinet bereid is om pensioenuitvoerders de adviesbevoegdheid uit de wet op het financieel toezicht te geven. Maar de minister vindt dat niet passend, omdat die adviesbevoegdheid betrekking heeft op financiële producten.

Combinatie met hoog-laag

De fracties van D66 en VVD willen weten waarom de combinatie van de uitkering ineens met een hoog-laag uitkering is uitgesloten. De minister wil hiermee voorkomen dat een deelnemer teveel ouderdomspensioen naar voren haalt, omdat dat een te grote achteruitgang van het levenslang ouderdomspensioen tot gevolg kan hebben.

Vorbereidingstijd

Degenen waarvoor het ouderdomspensioen ingaat op 1 januari 2022 moeten al gebruik kunnen maken van de nieuwe keuzemogelijkheid. Wij merken op dat zij zes maanden van tevoren worden aangeschreven. Het gevolg daarvan is dat pensioenfondsen de informatievoorziening voor 1 juli 2021 al gereed moeten hebben. De voorbereidingstijd voor pensioenfondsen is daarmee wel heel kort.

Evaluatie vrijstelling netto pensioen en netto lijfrente

Op 2 september 2020 heeft staatssecretaris van Financiën Vijlbrief het rapport van WTW (Willis Towers Watson) over de vrijstelling van netto pensioen en netto lijfrente aan de Tweede Kamer gepresenteerd. In dit artikel schetsen wij de bevindingen.

Box 3

Bij de invoering van de beperking van het salaris waarover pensioen kan worden opgebouwd onder de omkeerregel in box 1, is voor de opbouw van pensioen boven die grens een vrijstelling in box 3 in het leven geroepen. Slechts 17% deel van de personen met een inkomen boven de grens maakt gebruik van de mogelijkheid om met de vrijstelling in box 3 pensioen op te bouwen.

Geringe belangstelling

De geringe belangstelling wordt veroorzaakt door de voorwaarde dat het gespaarde bedrag slechts voor pensioen mag worden aangewend. Een andere oorzaak is dat sociale partners geen netto pensioenregeling treffen.

Redenen voor deelname

Dat personen deelnemen aan een netto pensioenregeling komt met name door de opzet. De opzet is vaak dat deelname de standaard is, tenzij deelname wordt afgewezen (opt out).

Redenen om deel te nemen zijn verder, de vrijstelling in box 3, omdat die leidt tot een hoger pensioenresultaat (20%), vertrouwen in de pensioenuitvoerder en de dekking van nabestaandenpensioen tot de pensioendatum.

Constateringen

WTW constateert dat de netto pensioenregeling de complexiteit van pensioenen heeft vergroot. Bij een netto pensioenregeling mag bijvoorbeeld slechts een 3% staffel worden gehanteerd voor de bepaling van de hoogte van de premie, terwijl voor de pensioenregeling in box 1 ruimere staffels mogelijk zijn. Ook is de uitvoering duur, onder andere door het ontbreken van de mogelijkheid van automatische waardeoverdracht.

Voorstellen

Ter verbetering stelt WTW onder andere voor om bij netto premie-regelingen dezelfde staffels te hanteren

als bij pensioenen die onder de omkeerregel vallen.

Ook kunnen de afkoopmogelijkheden worden verruimd, waarbij genoten voordelen uit de vrijstelling verrekend dienen te worden.

Het risico nabestaandenpensioen zou niet beperkt hoeven te worden tot de salarisingrens.

Reactie kabinet

Het kabinet zal de voorstellen van WTW bezien in het kader van het nieuwe pensioenstelsel. Voor wat betreft de fiscale behandeling verwijst het kabinet naar het synthesrapport 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' van april 2020. Het voorstel om voor het risico nabestaandenpensioen de salarisingrens te laten varen kan worden bezien in samenhang met de herziening van het nabestaandenpensioen, waarvoor de Stichting van de Arbeid een advies heeft uitgebracht.

Ingroeipad naar het nieuwe stelsel

In de brief van 6 juli 2020 schreef minister Koolmees voor 2021 wederom gebruik te maken van zijn bevoegdheid om pensioenfondsen toe te staan om een langere periode niet over het (minimaal) vereist vermogen te beschikken. Pensioenfondsen kunnen daarvan gebruik maken, indien hun dekkingsgraad ten minste 90% bedraagt. Voor de jaren na 2021 wil de minister een ingroeipad vastleggen naar het nieuwe stelsel. In de brief van 28 september 2020 aan de Tweede Kamer gaat hij daar nader op in.

Huidig FTK

Indien pensioenfondsen het huidige financieel toetsingskader blijven naleven, dienen zij naar verwachting in 2021 grote kortingen toe te passen. Dat is mede het gevolg van de nieuwe parameters en de aanpassing van de rentetermijnstructuur (UFR). DNB heeft de invoering van de UFR uitgesmeerd, wat het gevolg beperkt. Daarnaast heeft demping van de kostendeekkende premies een negatief effect op de dekkingsgraden.

Transitie-FTK

Volgens de minister kan een blik vanuit het nieuwe stelsel een ander perspectief bieden op kortingen van pensioenen en verhogingen van premies.

Kortingen

De minister merkt op dat voorkomen moet worden dat de overgang naar het nieuwe stelsel wordt bemoeilijkt doordat volgens het huidige FTK wordt ingegrepen of ingrijpen achterwege blijft. Als pensioenverlagingen met het oog op het nieuwe stelsel niet nodig zijn, zouden ze niet moeten worden doorgevoerd. Daarbij merkt hij op dat kortingen wellicht niet voorkomen kunnen worden en dat het wellicht wenselijk is dat die ineens worden verwerkt.

Premieverhogingen

Voor wat betreft de premie merkt hij op dat ook in het nieuwe stelsel een hogere premie nodig kan zijn. De premiedeckingsgraad speelt in het nieuwe stelsel geen rol omdat er geen toegezegde uitkeringen mee gefinancierd hoeven te worden.

Vervolg

In nauw overleg met de partijen die het Pensioenakkoord hebben gesloten, toezichthouders en de Pensioenfederatie wordt gewerkt aan een transitie-FTK. De minister benadrukt dat al deze partijen het belang zien om te komen tot een verantwoorde, uitlegbare en evenwichtige transitie, waarbij indachtig het nieuwe stelsel naar de tussenliggende jaren wordt gekeken.

Geen instemming met wijziging pensioenovereenkomst

Twee arresten van verschillende gerechtshoven trokken de belangstelling. Een heeft zelfs tot vragen in de Tweede Kamer geleid. Wat was het gevolg van deze arresten voor de pensioenuitvoerders?

Nabestaandenpensioen

Een werknemer was op 1 mei 1997 in dienst getreden bij een werkgever. De pensioenregeling was een eindloonregeling, met een nabestaandenpensioen op opbouwbasis.

Per 1 januari 1999 werd de pensioenregeling gewijzigd in een middelloonregeling, met een nabestaandenpensioen op risicobasis. De Ondernemingsraad van de werkgever

was daarmee akkoord gegaan. Maar de werknemer zelf had daar niet expliciet mee ingestemd. Op 1 juli 2010 is de werknemer uit dienst gegaan. Op 1 september 2015 zou de werknemer met pensioen gaan. Hij had gekozen voor uitruil van ouderdomspensioen in nabestaandenpensioen op de pensioendatum.

Geen nabestaandenpensioen

Op 12 juli 2015 overleed hij. Omdat het nabestaandenpensioen op risicobasis bij uitdiensttreding was vervallen, ontving de weduwe geen nabestaandenpensioen. De weduwe vordert nabestaandenpensioen bij de werkgever op grond van de oude pensioenregeling. De Kantonrechter wees de vordering af wegens verjaring. De weduwe ging tegen het vonnis in hoger beroep bij het Gerechtshof 's Hertogenbosch.

Oordeel Gerechtshof

Het Gerechtshof oordeelde dat verjaring niet aan de orde was. Omdat zowel de overgang van eindloonregeling naar middelloonregeling, als de overgang van nabestaandenpensioen op opbouwbasis naar een nabestaandenpensioen op risicobasis een verslechtering inhielden, had de werknemer expliciet met deze wijziging moeten instemmen. Daarvan bleek niets. De werkgever werd door het Gerechtshof op 8 oktober 2019 veroordeeld om bij de pensioenuitvoerder een bedrag te storten voor een nabestaandenpensioen dat de werknemer tijdens zijn dienstverband had kunnen opbouwen op grond van de pensioenregeling uit 1997.

Opmerkingen

De procedure werd niet gevoerd tegen de pensioenuitvoerder, een verzekeraar. Een pensioenuitvoerder is geen partij bij een pensioenovereenkomst, zodat onvolkomenheden bij wijziging van de pensioenovereenkomst voor rekening van de werkgever komen.

Uit het arrest blijkt dat de werknemer bij uitdiensttreding in 2010 de mogelijkheid heeft gehad een deel van het opgebouwde ouderdomspensioen uit te ruilen voor een dekking van nabestaandenpensioen. Van deze mogelijkheid heeft hij echter geen gebruik gemaakt. Vraag is of de procedure gevoerd zou zijn en dezelfde uitkomst zou hebben gehad als hij dat wel had gedaan.

Onvoorwaardelijke toeslag

Een werknemer is sinds 1 november 1987 in dienst van een werkgever. De pensioenregeling is vastgelegd in een collectieve arbeidsovereenkomst, waarnaar ook wordt verwezen in de arbeidsovereenkomst. Tot 1 januari 2001 is de uitvoering van de pensioenregeling ondergebracht bij een verzekeraar. Het pensioenreglement dat de verzekeraar hanteerde kent een bepaling van onvoorwaardelijke indexatie van pensioenen van gewezen deelnemers.

Vanaf 1 januari 2001 wordt de pensioenregeling uitgevoerd door een pensioenfonds. De waarde van het bij de verzekeraar opgebouwde pensioen is niet overgedragen naar het pensioenfonds. Over het bedrag van de bij de verzekeraar opgebouwde pensioen koopt de werkgever tot 2013 indexatie in bij het pensioenfonds.

Wijziging cao

Vanaf 2011 kent de cao een voorwaardelijk toeslagverlening van pensioenen. Tot dan gold een onvoorwaardelijke toeslagregeling voor de pensioenen van werknemers. De werknemer is het ermee eens dat de wijziging van de cao voor hem geldt.

Pensioenreglement

Hij is echter van mening dat het tot 1 januari 2001 opgebouwde pensioen vanaf die datum geïndexeerd moet worden op basis van het pensioenreglement dat de verzekeraar naleeft.

Bij de kantonrechter vordert hij dat van de werkgever, de verzekeraar en het pensioenfonds.

De kantonrechter wijst zijn vordering echter af.

De werknemer gaat hiertegen in hoger beroep. Het Gerechtshof volgt het oordeel van de kantonrechter en bepaalt dat de werknemer geen gewezen deelnemer is in de zin van dat pensioenreglement, omdat de werknemer niet uit dienst is, niet is overleden en ook de pensioendatum nog niet heeft gehaald.

Pensioenwet

De Pensioenwet bepaalt in artikel 20 dat opgebouwde aanspraken niet gewijzigd worden bij wijziging van de pensioenovereenkomst. Omdat uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat onvoorwaardelijke toeslagen een onderdeel uitmaken van het opgebouwde pensioen, vordert de werknemer indexatie van zijn pensioen. De werkgever beriep zich erop dat een onvoorwaardelijke indexatie van opgebouwde pensioenen van werknemers, als voorwaarde kent dat de persoon in dienst is. Van een onvoorwaardelijke toeslag in de zin van de Pensioenwet is daarom volgens de werkgever geen sprake.

Maar het Gerechtshof oordeelde op grond van de wetsgeschiedenis dat wijziging van een onvoorwaardelijke toeslagregeling van opgebouwde pensioenen door wijziging van een cao niet toegestaan is.

Arrest

In het arrest van 21 januari 2020 veroordeelt het Gerechtshof de werkgever en de verzekeraar tot onvoorwaardelijke indexering vanaf 2013 van de tot 1 januari 2001 opgebouwde pensioenen, volgens de bepaling in het pensioenreglement dat de verzekeraar naleeft.

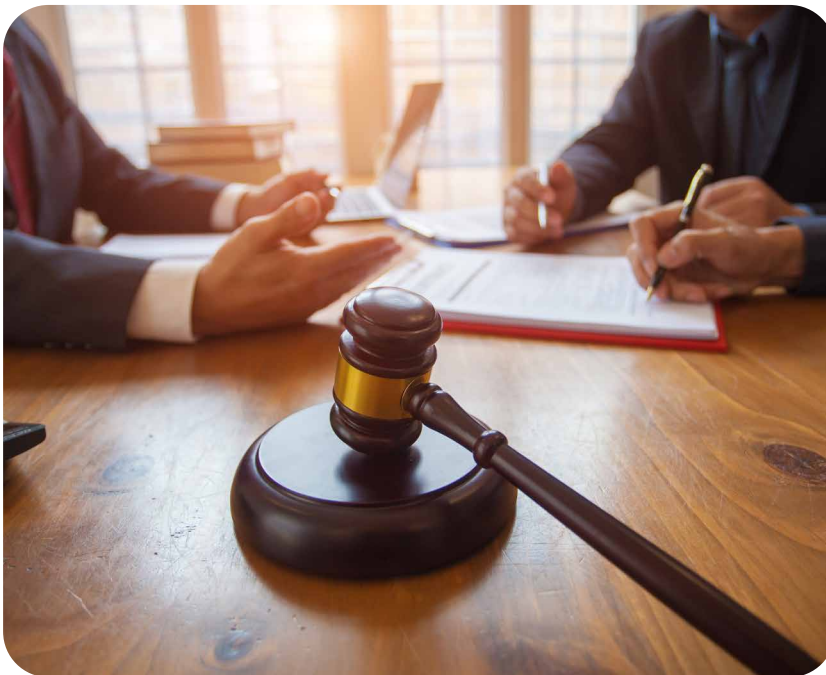
De vordering tegen het pensioenfonds wordt afgewezen, omdat het pensioenfonds geen uitvoerder is van de bij de verzekeraar opgebouwde pensioenen.

Opmerkingen

Een vervolg op dit arrest lijkt om diverse redenen gewenst. Het pensioenreglement dat een verzekeraar uitvoerde was in 2001 een stuk dat gold tussen de werknemer en de werkgever. Het Gerechtshof bepaalt eerst dat de indexatiebepaling uit het pensioenreglement niet van toepassing is, maar vervolgens toch moet worden nageleefd. Dat lijkt niet consequent. Onduidelijk is wat geldt voor het vanaf 2001 bij het pensioenfonds opgebouwde pensioen. Dat komt omdat de werknemer daarover geen vordering heeft ingesteld.

De Indexatiematrix in de Staatscourant 19 december 2007, nr. 246 is regelgeving op grond van artikel 95 Pensioenwet. Die indexatiematrix kende een onvoorwaardelijke indexatie van pensioenaanspraken van werknemers. De toekomstige indexaties hoefden niet ineens te worden gefinancierd. Het gevolg daarvan is dat de toekomstige toeslagen geen onderdeel van de opgebouwde pensioenaanspraak uit maakten.

Wet homologatie onderhands akkoord

Deze wet maakt het mogelijk om buiten faillissement een akkoord te sluiten tussen schuldeisers en schuldenaar, waaraan bijna alle schuldeisers zijn gebonden, door goedkeuring van de rechter (homologatie). Op 6 oktober 2020 is de Eerste Kamer akkoord gegaan met het voorstel voor deze wet. Heeft een homologatie-akkoord gevolg voor de vordering van pensioenpremies? De wet en de parlementaire geschiedenis daarvan zwijgen daarover.

Werknemers

Werknemers zijn voor wat hun arbeidsovereenkomst betreft niet aan een homologatie-akkoord met hun werkgever gebonden. In artikel 369, lid 4 Faillissementswet (Fw) is namelijk opgenomen dat de bepalingen over het homologatie-akkoord 'niet van toepassing (zijn) op rechten van werknemers in dienst van de schuldenaar die voortvloeien uit arbeidsovereenkomsten.' In de memorie van toelichting parlementaire geschiedenis staat dat nog eens duidelijk toegelicht: 'Het akkoord kan geen wijzigingen aanbrengen in de rechten van werknemers op basis van de arbeidsovereenkomst en Titel 10 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (BW) (artikel 369, vierde lid). De rechtspositie van werknemers kan niet worden gewijzigd door een akkoord en blijft dus geborgd.'

Pensioenpremie

Een homologatie-akkoord heeft geen gevolg voor vorderingen van pensioenpremies, als die vorderingen behoren tot de rechten van werknemers. In rechtspraak is bepaald dat dat het geval is:

'Verplichtingen die voortvloeien uit een arbeidsovereenkomst ter zake van pensioen hebben als bijzonderheid dat daarbij in de regel sprake is van een driehoeksverhouding tussen de werknemer, de werkgever en een pensioenuitvoerder als bedoeld in art. 23 lid 1 in verband met art. 1 Pw. De werkgever is uit hoofde van de pensioenovereenkomst (of daarmee gelijk te stellen rechtsbetrekking in geval van verplichte deelneming op grond van de Wet Bpf 2000, (...)) jegens de werknemer verplicht tot premiebetaling aan de pensioenuitvoerder. De pensioenuitvoerder heeft daarnaast een eigen recht jegens de werkgever op betaling van de premie.' Aldus de Hoge Raad in het arrest van 14 oktober 2016, (ECLI:NL:HR:2016:2375).

In (de wetsgeschiedenis van) de Wet homologatie onderhands akkoord wordt bovendien geen onderscheid gemaakt tussen de verplichting van de werkgever tot betaling van pensioenpremie in zijn verhouding tot de werknemer en die in zijn verhouding tot de pensioenuitvoerder.

Op grond van het voorgaande geldt een homologatie-akkoord niet voor de pensioenpremie die een werkgever verschuldigd is aan een pensioenfonds.

Belang

Pensioenfondsen zijn weliswaar geen werknemers, maar zij hebben bij een homologatie-akkoord volgens ons voldoende belang om premiebetaling te vorderen, eventueel voor de rechter met een beroep op 369, lid 4 Fw.

Andere vorderingen

Aan een homologatie-akkoord over andere vorderingen, bij andere partijen, kunnen pensioenfondsen wel gebonden zijn.

Lage rente

Op verzoek van Minister Koolmees hebben het Centraal Plan Bureau en Netspar de gevolgen van langdurige lage rente onderzocht.

Lang lage rente

De financiële markten verwachten dat de rente nog lange tijd laag blijft. Dat heeft lagere pensioenen tot gevolg, vooral de pensioenen van jongeren dalen daardoor. Door zelf te sparen, extra premie te betalen voor pensioen of door langer door te werken kan de terugval van pensioeninkomen worden verzacht.

Voor aanvullende pensioenen kan de langdurige lage rente reden zijn om een afweging te maken tussen verhogen van de premie of bijstelling van de pensioenambitie.

Omslagstelsel en/of kapitaaldekking

De stijging van de reële rente is lager dan de stijging van de lonen. Volgens een economische theorie, de Aaron conditie, is het dan beter om over te gaan op een omslagstelsel in plaats van een kapitaaldekkingsstelsel. Het CPB en Netspar adviseren die overgang echter niet.

Gemengd pensioenstelsel

Nederland kent immers een gemengd pensioenstelsel, waarvan de elementen eigen doelen hebben en waarover de zeggenschap verdeeld is. De uitkering op grond van de Algemene ouderdomswet, die op omslagbasis wordt gefinancierd, heeft armoedebestrijding als doel. De politiek bepaalt de inhoud hiervan. De uitbreiding van het omslagdeel, zou de deelnemers een groter politiek risico doen lopen. Het aanvullend pensioen, dat op kapitaalbasis wordt gefinancierd, heeft welvaartsbehoud tot doel. Sociale partners bepalen de inhoud hiervan. De belegde gelden vormen lange termijn investeringen, die een gunstig gevolg hebben voor de economische groei.

Wachten

Het CPB en Netspar merken tot slot op dat als wordt gewacht met ingrijpende structurele hervormingen, Nederland meer te weten kan komen over rendement, loongroei, risico's en de uitwerking van het nieuwe contract. Met die kennis kan dan beter besloten worden over ingrijpende structurele hervormingen.

Pensioen en 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel'

Nederland is niet alleen bezig met een nieuw pensioenstelsel, er wordt ook gesproken over de aanpassing van het belastingstelsel. Het kabinet heeft in dat kader het syntheserapport 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' van april 2020 bij de Tweede Kamer ingediend. En daarin komt ook pensioen aan bod.

Derven inkomstenbelasting

Geconstateerd wordt dat er een toenemende verschuiving van de hogere heffing op loon naar de lagere heffing op pensioen plaatsvindt. De Nederlandse staat derft inkomstenbelasting doordat pensioenpremies niet worden belast en pensioenuitkeringen tegen een lager tarief worden belast.

Maatregelen

De gevolgen van deze toenemende verschuiving kunnen worden tegengegaan door de grondslag voor opbouw van pensioen te verlagen. Ook kan het verschil in belastingdruk voor werkenden en gepensioneerden worden verkleind door de breedte van de tweede belastingschijf te verkleinen, zodat pensioengerechtigden eerder tegen een hoger tarief belasting betalen. Dit merkt het kabinet aan als het 'vergroten van de toekomstbestendigheid van de grondslag arbeid'.

In het rapport wordt daarnaast geopperd om AOW-gerechtigden ook AOW-premie te laten betalen.

Consultatievoorstel Wet indexering minimumloon

Het Tweede Kamerlid Van Dijk heeft een aanpassing van de 'Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag' ter consultatie voorgelegd. De aanpassing houdt in dat het minimum loon ten minste gelijk is aan 60% van het gemiddelde loon in Nederland, en dat het wordt verhoogd met de gemiddelde verhoging van het gemiddelde loon over de afgelopen vijf jaar.

Achtergrond

Reden voor de voorgelegde aanpassing is dat het minimumloon ooit 68% van het gemiddelde loon bedroeg, en nu 43% daarvan bedraagt. Dit verschil is met name ontstaan doordat het minimumloon de ontwikkeling van het contractloon heeft gevolgd. Daardoor zijn carrièrestijgingen en stijgingen van salarisschalen niet meegenomen.

Gevolg

Naast een salarisstijging, kan doorgang van de aanpassing een stijging van de AOW-uitkering tot gevolg hebben. En dus ook van de franchise.

Keuzevrijheid en pensioen

Netspar heeft in juli 2020 een rapport gepubliceerd over een onderzoek naar hoe personen omgaan met de mogelijkheid tijd-lijk minder, of geen, of juist meer premie te betalen voor pensioen. Uit het onderzoek bleek dat personen die belang hadden bij meer premiebetaling niet altijd daarvoor kozen. En ook dat degenen die over genoeg pensioenopbouw beschikten toch voor extra premiebetaling kozen.

Door de volgorde van de vragen aan te passen en hier en daar keuzes vooraf in te vullen kan gestuurd worden in het keuzegedrag. Maar ook dat gaf geen garantie op een keuze die paste bij het belang van de persoon.

Kosten AFM

Pensioenfondsen zullen meer kosten doorberekend gaan krijgen voor het toezicht van de AFM. Enerzijds gaat het percentage voor pensioenfondsen en premiepensioeninstellingen omhoog van 3,4% naar 3,5%. Anderzijds neemt het kostenkader in de periode 2021-2024 meer toe dan in de periode 2017-2020.

Jaar	€ mln	Jaar	€ mln
2017	96,4	2021	111,8
2018	96,3	2022	112,1
2019	95,2	2023	113,9
2020	94,0	2024	114,7

Reden voor de kostenstijging is nieuwe regelgeving op het gebied van financieel-economische criminaliteit, kapitaalmarkten en pensioenen waarop de AFM

toezicht moet houden. Ook wordt de AFM in staat gesteld om meer data gedreven toezicht te implementeren.

Verbeteren en uniformeren informatie Wet verbeterde premieregeling

In de 'Verzamelbrief pensioenonderwerpen' van 22 september 2020 meldt minister Koolmees de volgende acties.

- Toepassing van een uniforme begrippenlijst. Het Verbond van Verzekeraars heeft zo'n lijst opgesteld;
- Gebruik van een impacttabel die inzicht verschaft over de mogelijke impact van de belangrijkste risico's bij een specifieke variabele uitkering/product, zoals: veranderingen in beleggingsrendementen op zakelijke waarden, rente en vastrentende waarden, gemiddelde levensverwachting en de spreidingsduur. De werkzaamheden aan de impacttabel zijn afgerond. De impacttabel wordt tot eind maart 2021 ingevoerd bij verzekeraars;
- Gebruik van een risicomeetlat, die de (financiële) risico's weergeeft m.b.t. de vaste daling en inflatie. Daarmee kunnen de verschillen tussen de vaste en variabele uitkering worden verduidelijkt evenals de verschillen met de producten van andere aanbieders. De risicomeetlat zal volgens de minister einde Q3 2020 beschikbaar zijn voor invoering.

Nieuwe partnerdefinitie

Minister Koolmees schrijft in de 'Verzamelbrief pensioenonderwerpen' van 22 september 2020 dat hij de partnerdefinitie zo snel mogelijk wil invoeren, maar dat de snelheid niet ten koste mag gaan van de zorgvuldigheid. Door de uitbreiding van de partnerdefinitie kunnen samenwonenden onterecht als partners worden beschouwd. Denk aan studenten die samenwonen in een studentenhuus. De minister gaat deze situaties bespreken met de pensioensector, zodat een gepaste oplossing kan worden gevonden. Hij wil de uniformering van het partnerbegrip mee laten lopen in het wetsvoorstel inzake de uitwerking van het Pensioenakkoord. De beoogde inwerkingtredingsdatum hiervan is 1 januari 2022. Zo heeft de pensioensector de tijd om uitvoeringskwesties te bekijken.